

Михайла Драгоманова, ЗК (176), 404-409.
[https://doi.org/10.31392/UDU-c.series15.2024.3K\(176\).89](https://doi.org/10.31392/UDU-c.series15.2024.3K(176).89)

5. Galan, Y., Moseychuk, Y., Dotsyuk, L., Kushnir, I., Moroz, O., Vaskan, I., Yarmak, O., Kurnyshev, Y., Lohush, L., Bohdanyuk, A., Nataliia, K., Brazhaniuk, A., Baidiuk M., & Beshlej, O. (2024). Un enfoque integrado para corregir el estado físico y psicoemocional de estudiantes que trabajan con niños migrantes (An integrated approach to Correcting the Physical and Psychoemotional State of female students working with migrant children). *Retos*, 51, 988–997.
<https://doi.org/10.47197/retos.v51.101005>

Грабик Н.М.¹ <https://orcid.org/0000-0002-8882-9782>

Романишин Тетяна²

Приймак Сергій¹

Равська Людмила¹

ЗАРОДЖЕННЯ ЛИЖНОГО ФРИСТАЙЛУ В УКРАЇНІ

¹ Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

² Спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа
олімпійського резерву «Екстрім», м. Тернопіль

Анотація. В статті висвітлюється історія зародження лижного фристайлу в Україні. Подана коротка характеристика основних видів лижного фристайлу: акробатика, балет, могул. Представлено найкращі результати спортсменів-фундаторів лижного фристайлу України та Тернопільщини.

Ключові слова: лижний фристайл, могул, лижна акробатика.

Annotation. The article highlights the history of freestyle skiing in Ukraine. A brief description of the main types of ski freestyle is given: acrobatics, ballet, moguls. The best results of the athletes-founders of ski freestyle in Ukraine and Ternopil region are presented.

Keywords: ski freestyle, mogul, ski acrobatics.

Сьогодні у світі та в Україні, зокрема, спостерігається тенденція до виникнення нових видів спорту. Фристайл – відносно молодий зимовий олімпійський вид спорту, загальна назва якого використовується для різноманітних дисциплін, у яких лижники змагаються не тільки на швидкість проходження певної дистанції, а й у виконанні лижних трюків.

Фристайл – зимовий вид спорту, спільна назва для різноманітних дисциплін, в яких лижники змагаються не тільки на швидкість проходження певної дистанції, а й у виконанні лижних трюків. Видами фристайлу є могул, лижна акробатика, скі-крос. Крім того, лижний балет та види «нової школи», в яких використовуються спеціальні споруди на зразок хаф-пайпу [1].

Мета – висвітлити зародження лижного фристайлу в Україні.

Історичний аналіз літературних джерел свідчить, що лижний фристайл бере свій початок у 1930-х роках, коли норвезькі лижники у тренуваннях на гірських і бігових лижах виконували акробатичні трюки. Пізніше в США проводилися шоу професійних лижників, де виконувались елементи, які надалі отримали назву «фристайл» [2].

Український фристайл почав розвиватися в 1980-році, на 20 років пізніше, ніж на Заході в таких дисциплінах як:

Лижна акробатика, яка передбачає виконання сальтових стрибків різної складності з трамплінів, які бувають одиничні, подвійні та потрійні. Оцінюється складність та технічність виконаних стрибків. З 1994 року лижна акробатика включена у програму зимових Олімпійських ігор.

Лижний балет – вид спорту, де спортсмен продовж півтори хвилини, на коротких лижах з довгими палицями в руках виконували під музичний супровід акробатичні трюки, включаючи перевороти з опорою на палиці. В парних змаганнях спортсмени виконували синхронні дії, з додаванням різноманітних підтримок. Оцінювання відбувалось наближено до фігурного катання – за техніку та артистизм [4]. Лижний балет у Калгарі 1988 році та

Альбервілі 1992 році був представлений на показових виступах зимових Олімпійських ігор, але так і не увійшов у їхню програму та поступово почав втрачати свою популярність, а в 1999 році зовсім припинив своє існування.

Могул передбачає спуск спортсмена на крутому горбистому схилі з двома трамплінами, на яких лижник виконує акробатичні стрибки. Під час подолання траси оцінюється техніка виконання поворотів, якість та складність двох стрибків та швидкість проходження траси. З 1992 року могул включений у програму Олімпійських ігор [4].

У 2000 роках появляються нові дисципліни фристайлу : скікрос, хафпайп, слоупстайл, командна акробатика та біг-ейр.

Центром розвитку фристайлу, а саме акробатики, став Миколаїв, де атлети лише влітку мали змогу відточувати свою майстерність на трампліні для стрибків у воду на лижах, який був споруджений на березі річки Південний Буг. Паралельно, даний вид спорту починає активно розвиватись у Київській, Львівській, Рівненській, Тернопільській, Івано-Франківській та Закарпатській областях на базі спортивних шкіл з гімнастики та гірськолижного спорту.

Перші зимові змагання з фристайлу почали проводити на спортивній базі «Тисовець» (Львівська обл.), а літні – у м. Берегове (Закарпатська обл.), де теж був споруджений трамплін для стрибків у воду на лижах), Миколаєві та Києві. На навчально-спортивній базі зимових видів спорту «Тисовець» були побудовані траси для всіх дисциплін фристайлу: стаціонарний акробатичний схил, балетний схил і траса для могулу. Навчально-спортивна база «Тисовець» була включена до переліку баз Олімпійської підготовки [3].

В Україні вперше чемпіонат України провели у 1987 році, і з того часу українські спортсмени активно брали участь у всіх змаганнях міжнародного рівня: кубках Європи та Світу, юніорських та дорослих Чемпіонатах Світу, Зимових Олімпійських іграх.

Аналіз інтернет-джерел дозволив з'ясувати найкращі результати спортсменів-фундаторів лижного фрістайлу [4]. Так, найбільші досягнення були в лижних акробатів: Сергій Бут (4 місце КС), Юрій Ковирзанов, Сергій Ляшенко (1 місце ЮЧС), Тетяна Мартинова, Наталія Шерстньова (2 місце ЮЧС, 1 місце КЄ), Любов Кручиніна, Алла Цупер, Станіслав Кравчук (1 місце ЮЧС, КС, КЄ), Тетяна Козаченко (3 місце ЮЧС та КС, 1 місце КЄ), Олена Юнчик (2 місце ЮЧС та КЄ), Юлія Клюкова (2 місце ЮЧС, 3 місце КС та КЄ), Енвер Аблаєв (1 місце КС), Юрій Стецько (3 місце ЮЧС та КЄ).

У лижному балеті за його коротку історію функціонування в Україні відзначився Михайло Кулеба, який посів 3 місце ЮЧС, 6 місце КС та ЧС.

Найвагоміші досягнення серед спортсменів-фундаторів могли бути у Катерини Макаренко (19 місце КС), Юлії Іванової (4 місце ЮЧС).

Українські фрістайлісти починаючи з 1994 року були учасниками Зимових Олімпійських ігор і найчисельніше вони були представлені у лижній акробатиці. Так, у 1994 році у Ліллекхаммері (Норвегія) у дисципліні «лижна акробатика» виступали: Наталія Шерстньова (5 місце), Інна Палієнко (11 місце), Сергій Бут – (16 місце). У 1998 році у Нагано (Японія) у лижній акробатиці Україну представляли: Тетяна Козаченко (4 місце), Юлія Клюкова (8 місце), Станіслав Кравчук (9 місце), Олена Юнчик (10 місце), Юрій Стецько (19 місце), Сергій Бут (24 місце).

У 2002 році у Солт-Лейк-Сіті (США) з лижної акробатики Станіслав Кравчук посів 5 місце, Тетяна Козаченко – 15, Енвер Аблаєв – 22. У 2006 році у Турині (Італія) з лижної акробатики Ольга Волкова зайняла 13 місце, Станіслав Кравчук – 13, Тетяна Козаченко – 18, Надія Діденко – 20, Ігор Ішутко – 26, Олександр Абраменко – 27.

У 2010 році у Ванкувері (Канада) з лижної акробатики Надія Діденко посіла 13, Ольга Волкова – 14, Ольга Полюк – 20, Станіслав Кравчук – 19, Енвер Аблаєв – 22, Олександр Абраменко – 24. У 2014 році у Сочі (Росія) з лижної акробатики Олександр Абраменко зайняв 6 місце,

Ольга Полюк - 15, Анастасія Новосад - 16, Надія Мохнацька - 17, Микола Пуздерко - 20.

У 2018 році у Пхьончхан (Корея) у дисципліні «лижна акробатика» Олександр Абраменко здобув 1 місце, Ольга Полюк - 16, в дисципліні могулу Тетяна Петрова посіла 30 місце. У 2022 році у Пекіні (Китай) з лижної акробатики Олександр Абраменко зайняв 2 місце, Олександр Окіпнюк - 9, Дмитро Котовський - 15, Ольга Полюк - 22.

Першими тернопільськими учасниками Всеукраїнських змагань з фристайлу в дисципліні «могул» стали Кулеба Михайло, Юлія Заугольнова, Володимир Денисюк. У 1994 році у склад тернопільської команди увійшли такі спортсмени: Олег Винницький, Оксана Гавриляк, Надія Грабик, Антоніна Петрова, пізніше Тетяна Олійник та Юрій Бартків.

У лижній акробатиці нашу область представляли: Кулеба Михайло, Юрій Стецько та Володимир Мельничук. У лижному балеті: Михайло Кулеба, Антоніна Петрова, Олександр Пишний, Юлія Заугольнова, Володимир Денисюк, Олег Винницький, Оксана Гавриляк, Надія Грабик, Тетяна Олійник [2].

На цей час у Тернопільській області лижний фристайл (дисципліна «могул») культивується у Спеціалізованій дитячо-юнацькій спортивній школі олімпійського резерву «Екстрім» Тернопільської міської ради. З 1993 по 2024 роки вихованці школи ставали неодноразовими переможцями та призерами Всеукраїнських та міжнародних змагань. Вихованці школи щорічно в чисельному складі поповнюють збірну команду України з фристайлу (могул). За цей період на Тернопільщині підготовлено 13 Майстрів спорту України з лижного фристайлу [1, 2]. Більшість тренерів спортивної школи це колишні спортсмени, які стояли у витоків зародження лижного фристайлу в Тернопільській області.

Висновок. Лижний фристайл в Україні має досить коротку історію, але за цей час наші фристайлісти досягли значних успіхів. Українські спортсмени є одними з найсильніших у світі, і здобувають медалі на найвищих міжнародних змаганнях, зокрема у лижній акробатиці. На

останніх двох зимових Олімпійських іграх Олександр Абраменко здобув золото та срібло.

Список літератури.

1. Грабик Н.М., Пилипів Д.П. Історія розвитку фрістайлу як олімпійського виду спорту. Матеріали регіонального науково-методичного семінару «Олімпійський рух на теренах Західної України – минуле та сьогодні» / За заг. Ред. Огнистого А.В. , Тернопіль, 2015, С.33-36.

2. Лижний фрістайл. URL: <https://www.extreme.te.ua/school/how-to/freestyle-skiing> (дата звернення: 20.09.2024).

3. Федерація Лижного спорту України. URL: <https://www.sfu.org.ua/divisions/freestyle> (дата звернення: 20.09.2024).

4. Фрістайл. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B9%D0%BB> (дата звернення: 20.09.2024).

Даниско О.В., <https://orcid.org/0000-0003-4040-562X>

Корносенко О.К., <https://orcid.org/0000-0002-9376-176X>

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ КІНЕЗИОМЕДИТАЦІЇ ЯК ЗАСОБУ ФІЗКУЛЬТУРНО- СПОРТИВНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ

Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка

Анотація. У статті обґрунтовано перспективи використання корекційної кінезіологічної системи цігун як засобу фізкультурно-спортивної реабілітації військовослужбовців та ветеранів бойових дій. Наголошується, що оздоровчий та відновлювальний